

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet tot wijziging en optimalisatie van diverse bepalingen van het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012

1. INHOUDELIJK

1. Samenvatting

Dit ontwerp van decreet stuurt specifieke elementen van het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012 bij, i.e. het decreet dat voor het Vlaamse Gewest de in-, uit-, doorvoer en overbrenging van defensiegerelateerde producten, ander voor militair gebruik dienstig materiaal, ordehandhavingsmateriaal, civiele vuurwapens, onderdelen en munitie regelt. Die wijzigingen hebben als doel een correcte en effectieve toepassing van het decreet te garanderen.

Het wijzigingsdecreet geeft daarbij in de eerste plaats uitvoering aan de conceptnota over de optimalisatie van het Wapenhandeldecreet en het Wapenhandelbesluit die de Vlaamse Regering op 27 november 2015 heeft aangenomen en de consultaties die over deze conceptnota werden gehouden (zie bijlage).

De conceptnota bevat daarbij niet enkel wijzigingen aan het Wapenhandeldecreet, maar ook aan het Wapenhandelbesluit van 20 juli 2012 en het beleid. De belangrijkste wijzigingen aan het Wapenhandeldecreet zijn dubbel van aard. Enerzijds bevat het decreet bepalingen die inhoudelijke lacunes in het Wapenhandeldecreet rechtzetten. Anderzijds bevat het bepalingen die elementen van het Wapenhandeldecreet aanpassen die in de praktijk onvoldoende doeltreffend zijn gebleken.

Concreet betreffen de wijzigingen aan het decreet vooral bepalingen over de volgende onderwerpen:

- doorvoer;
- transparantie;
- handhaving;
- controle op het eindgebruik; en
- de verplichtingen voor erkende wapenhandelaars.

Daarnaast gaat het over de rechtzetting van materiële fouten, van ongelukkige redacties en van vergetelheden en fouten.

De meest ingrijpende wijziging op inhoudelijk vlak betreft de controle op doorvoer. Het decreet voert – gelet op nieuwe internationale regelgeving – immers controle in op doorvoer zonder overlading/herlading. Tegelijk wordt de huidige systematische vergunningsplicht voor doorvoer met overlading/herlading versoepeld. Ook worden de partijen die verantwoordelijk zijn voor het

aanvragen van vergunningen uitdrukkelijk aangewezen.

Ook de wijzigingen aan de rapportering over de toepassing van het Wapenhandeldecreet aan het Vlaams Parlement zijn significant, al gaat het vooral over de verankering van bestaande praktijken. Met de verdere verankering van uitgebreide transparantie wordt in dat opzicht de voortrekkersrol van Vlaanderen benadrukt.

De belangrijkste wijziging buiten het kader van de conceptnota is de introductie van de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om algemene beperkende maatregelen aan te nemen.

2. Situering

Zoals hierboven al aangegeven vormt de directe aanleiding tot dit ontwerp van decreet de conceptnota over de optimalisatie van het Wapenhandeldecreet en het Wapenhandelbesluit die de Vlaamse Regering op 27 november 2015 heeft aangenomen (zie bijlage).

Deze conceptnota was de veruitwendiging van het streven in de beleidsnota 2014-2019 inzake Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking om *“[te] onderzoeken of we –na twee jaar toepassing ervan- bepaalde elementen van het Wapenhandeldecreet moeten bijsturen”*.

Dit streven werd in de beleidsnota ingeschreven volgend op: 1) de vaststelling dat in het licht van de inwerkingtreding van het VN-Wapenhandelsverdrag een aanpassing van de doorvoercontrole zich opdrong; 2) parlementaire discussie over contentieuze elementen van het Wapenhandeldecreet; en 3) de materiële fouten, kleine vergetelheden, ongelukkige redacties, lacunes en inefficiënte procedures die uit de praktische toepassing van het decreet bleken.

Het doel dat werd vooropgesteld was om, waar noodzakelijk of wenselijk, specifieke elementen bij te sturen om een correcte en effectieve toepassing van het Wapenhandeldecreet te garanderen: de toepassing van het Wapenhandeldecreet te optimaliseren zonder aan de fundamentelementen ervan te raken.

Om alle belanghebbenden een stem te geven in de optimalisatie-oefening werd beslist om al in de ontwerpfasen van de conceptnota een consultatieronde te organiseren. In de conceptnota werd deze consultatieronde uitgebreid besproken en wordt verwezen naar de inbreng die werd ontvangen van Amnesty International vzw, International Peace Information Service (IPIS), Agoria Vlaanderen en Flanders Aerospace Group (FLAG), waarvan de opmerkingen en aanbevelingen uitdrukkelijk meegenomen werden in de opmaak van de conceptnota.

Na de goedkeuring van de conceptnota door de Vlaamse Regering werd ook over de nota zelf een consultatieronde gehouden, waarvan de contouren werden vastgesteld in de conceptnota. Naast een algemene oproep tot inbreng op de website van de dienst Controle Strategische Goederen van het Departement internationaal Vlaanderen werd de conceptnota met het oog op inbreng ook bezorgd aan een uitgebreide groep belanghebbenden: Vlaams Vredesinstituut, Amnesty International vzw, IPIS, Rode Kruis – Vlaanderen, Agoria Vlaanderen, FLAG, Wapenunie, Belgische Vereniging van Wapenverzamelaars (BVVW), Hubertus Vereniging Vlaanderen vzw (HVV), de vergunningsdiensten van de andere gewesten, de Administratie der Douane en Accijnzen, de Federale Wapendienst, het College van Procureurs-Generaal, de Centrale Dienst Wapens van de Federale Gerechtelijke Politie, de Vaste Commissie van de Lokale Politie, Pax Christi, VOS-Vlaamse Vredesbeweging, OIP Sensor Systems, Barco nv (samen met “opvolger” Esterline Belgium BVBA), vzw Vredesactie, ABVV, ngo-federatie, 11.11.11, ACV en Essenscia.

Met het oog op een open discussie over de conceptnota met het middenveld werd ook een

contactmoment voor alle middenveldorganisaties georganiseerd, waaraan de volgende belanghebbenden deelnamen: Vlaams Vredesinstituut, IPIS, VOS-Vlaamse Vredesbeweging en de vzw Vredesactie.

Verder leverden de volgende belanghebbenden een mondelinge of geschreven inbreng aan: Agoria Vlaanderen, FLAG, Vredesactie vzw, Vlaams Vredesinstituut, Algemene Administratie van de Douane en Accijnzen, College van Procureurs-Generaal en Amnesty International vzw en IPIS.

De gemaakte opmerkingen en voorstellen – inclusief analyse en commentaar – werden door het Departement internationaal Vlaanderen opgenomen in een verslag “Consultatierondes over de optimalisatie van het Wapenhandeldecreet” dat werd meegedeeld aan de Vlaamse Regering (zie bijlage).

Voorafgaand en tijdens de consultatieronde over de conceptnota liepen ook gesprekken met de relevante federale overheidsdiensten over bepaalde aspecten van de handhaving van het Wapenhandeldecreet: met de Administratie der Douane en Accijnzen over toezicht en opsporing en met het Openbaar Ministerie (College van Procureurs-Generaal) over de wisselwerking tussen strafrechtelijke vervolging en administratieve sancties. In deze gesprekken werd – gedeeltelijk voortbouwend op de conceptnota – een aantal bijkomende onduidelijkheden aangekaart en voorstellen gedaan om de effectiviteit en de efficiëntie van het handhavingsregime in het Wapenhandeldecreet te verhogen. Daaropvolgend werden de handhavingsbepalingen ook besproken in het kader van het Project Coördinatie Vlaams Handhavingsbeleid, onder meer om de wijzigingen aan het Wapenhandeldecreet op een vergelijkbare leest met andere decreten te schoeien zonder daarbij de eigenheid van de materie en de beperkte handhavingscapaciteit uit het oog te verliezen.

De belangrijkste wijziging buiten het kader van de conceptnota, i.e. de introductie van de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om algemene beperkende maatregelen aan te nemen, tot slot, vloeit voort uit de resolutie van het Vlaams Parlement van 9 maart 2016 betreffende de situatie in het Midden-Oosten en de handel in strategische goederen vanuit Vlaanderen naar die regio. Daarin werd volgend op uitgebreide parlementaire discussie opgeroepen om tijdelijke handelsbeperkende maatregelen wettelijk mogelijk te maken voor militaire goederen en ander voor militair gebruik dienstig materiaal voor een specifieke categorie van landen waartegen geen internationaal embargo is uitgevaardigd, maar waar de mensenrechten op flagrante wijze worden geschonden of die betrokken zijn bij een gewapend conflict.

Voor de algemene inhoud van het voorontwerp en de artikelsgewijze bespreking kan verwezen worden naar de memorie van toelichting Waar nuttig om beleidskeuzes te duiden worden de gemaakte opmerkingen en aanbevelingen daarin vermeld en beantwoord.

Wat betreft de reguleringssimpactanalyse (RIA) werd geconcludeerd dat het in de voorbereiding van dit voorontwerp niet nodig was om nog over te gaan tot de opmaak daarvan. Dit wordt onder punt 5 verder toegelicht.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Dit ontwerp van decreet heeft in principe geen impact op de begroting of op de huidige toewijzing van middelen.

Dat heeft er uiteraard mee te maken dat het voorontwerp vooral gaat over de rechtzetting van materiële fouten, van ongelukkige redacties en van vergetelheden en fouten in het Wapenhandeldecreet.

Het voorontwerp bevat op het vlak van handhaving wel verschillende bijkomende mogelijkheden, maar deze zijn er in de eerste plaats op gericht om aan de bestaande toezichthouders duidelijkheid te verschaffen over hun mogelijkheden en hun effectiviteit te verhogen. De aanpassingen beogen in dat opzicht niet noodzakelijk een capaciteitsverhoging op het vlak van handhaving. In dat opzicht werd al binnen het bestaande personeelsbestand van het Departement internationaal Vlaanderen een bijkomende toezichthouder ingezet in de handhaving van het Wapenhandeldecreet.

Het is wel niet uitgesloten dat de voorgestelde wijzigingen een aantal aanpassingen zullen noodzaken aan de databank van de dienst Controle Strategische Goederen van het Departement internationaal Vlaanderen. Deze wijzigingen zijn momenteel moeilijk kwantificeerbaar en zullen in ieder geval meegenomen worden in een ruimere update van deze databank. De eventuele kosten zullen worden ingeschreven op de ICT-budgetten van het Departement Internationaal Vlaanderen onder de basisallocatie DBO DA003 1211. Als een oplossing gevonden wordt om de vergunnings- en rapporteringsprocedures volledig te digitaliseren – zoals vooropgesteld in de beleidsbrief 2016-2017 – zullen eventueel noodzakelijke wijzigingen uiteraard daar in meegenomen worden..

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 24 oktober 2016.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Het voorontwerp heeft geen weerslag op de gemeenten, de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW's), de intercommunales of de provincies, voor wat hun personeel, de werkingsuitgaven, de investeringen en hun schuld en ontvangsten betreft.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Zoals al aangegeven onder punt 2 heeft het voorontwerp geen principiële impact op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van het Departement internationaal Vlaanderen.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

5.1. Reguleringsimpactanalyse (RIA)

Zoals al aangegeven onder punt 1 werd voor dit voorontwerp geen reguleringsimpactanalyse (RIA) opgemaakt, in verwijzing naar de uitzonderingsgrond dat de Vlaamse Regering (door hogere regelgeving) geen vrije juridische beleidsruimte of politieke beleidsruimte (meer) heeft.

Daarbij werd rekening gehouden met: 1) het feit dat in de voorbereiding van het decreet werd gewerkt met een conceptnota waarin de beleidsruimte omtrent de belangrijkste wijzigingen aan het decreet – onder meer doorvoer en transparantie – werd beperkt; 2) de belangrijkste wijziging – doorvoer – voortvloeit uit het VN-Wapenhandelsverdrag; 3) het merendeel van de andere wijzigingen geen nieuwe verplichtingen voor rechtsonderhorigen bevatten maar louter gaan over de rechtzetting van materiële fouten, van ongelukkige redacties en van vergetelheden en geen beleidskeuzes inhouden; 4) er zowel in aanloop naar de conceptnota als ook daaropvolgend in aanloop naar dit ontwerp van decreet veel aandacht besteed werd aan de inbreng van belanghebbenden, met een duidelijke impact op het decreet; en 5) de belangrijkste wijziging buiten het kader van de conceptnota louter een uitgebreid bediscussieerde

parlementaire resolutie uitvoert die de juridische verankering inhoudt van een eerdere toegepaste beleidspraktijk.

5.2. Wetgevingstechnisch en taalkundig advies

Het bijgaande voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2016/312 van 18 augustus 2016 en het bijkomend advies over bepaalde bepalingen van 6, 22 en 27-29 september 2016.

5.3. Aanvragen van adviezen van de strategische adviesraden en van de Raad van State

Krachtens artikel 4, §2, van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische Krachtens artikel 4, §2, van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviesraden, is de Vlaamse Regering verplicht om over voorontwerpen van decreet advies te vragen aan de strategische adviesraden die bevoegd zijn voor de betrokken beleidsdomeinen.

De Vlaamse minister bevoegd voor de controle op de handel in strategische goederen wordt gelast het advies in te winnen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen.

De Vlaamse minister bevoegd voor de controle op de handel in strategische goederen wordt ook gemachtigd om het advies in te winnen van de Raad van State, afdeling Wetgeving, met het verzoek het advies te verstrekken binnen een termijn van 30 dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2° van de gecoördineerde wetten op de Raad van State op voorwaarde dat het advies van de SERV geen aanleiding geeft tot wijziging van het ontwerpdecreet.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging en optimalisatie van diverse bepalingen van het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012 en aan de bijhorende memorie van toelichting;
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor de controle op de handel in strategische goederen:
 - 2.1. te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV),
 - 2.2. te machtigen te beoordelen of voornoemd advies aanleiding kan geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst,
 - 2.3. te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemd advies geen aanleiding geeft tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

Bijlagen:

- voorontwerp van decreet tot wijziging en optimalisatie van diverse bepalingen van het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012
- ontwerp van memorie van toelichting
- ontwerp van geconsolideerde versie
- wetgevingsadvies nummer 2016/312 van 18 augustus 2016 en bijkomend advies over bepaalde bepalingen van 6, 22 en 27-29 september 2016
- advies van de Inspectie van Financiën d.d. 24 oktober 2016
- conceptnota over de optimalisatie van het Wapenhandeldecreet en het Wapenhandelbesluit
- verslag "Consultatierondes over de optimalisatie van het Wapenhandeldecreet"